

Focusbesticken för Helsingborgsutställningen 1955 förenade elegans, funktion och industriellt tänkande. "Årets designhändelse", sa man i USA. 1964 fanns 51 olika bestick att tillgå; de tillverkades i rostfritt stål, med svarta, vinröda eller grå nylonskaft; senare kom även en variant helt i stål. Uppifrån: Hummergaffel, senapsspade, serveringssked, matsked, -gaffel, -kniv samt kuvertsmörkniv. Priser från 90 kr, Apollo antik. Lilla bilden t h: Folke Arström med sitt specialritade matsilver för restaurang Parapeten på H55.

FOLKE ARSTRÖM (1907-97), konstnär och industridesigner.

Folke Arström började som målare och formmedveten funktionalist på 30-talet, med livligt omtalade utställningar av objekt i tenn, silver och brons. Från 1940

PRESSENS BILD

och tjugo år framåt var han konstnärlig ledare för AB Gense i Eskilstuna, där han svarade för design- och försäljningsuccéer som bestick- och husgerådsserien Thebe och bestickmodellen Focus. Han var även fast knuten till Skånska Ättikfabriken i Perstorp, där han formgav mängder av nyttoföremål i bakelit och annan plast, från tandborstfodral till tvålaskar. Till sportbilen Saab Granturismo 750 gjorde han en inredning med en mängd detaljer, t ex fällbart ryggstöd med nackkudde och reglerbara svankstöd, som senare blev standard i bilindustrin. Folke Arström tillhörde den första generationen svenska industridesigner, och blev med sin känsla för såväl marknadens behov som formens egenvärde en förebild för designtänkandet i näringslivet.

Folke Arström

– enveten artist i industrin

CHECKLISTA för Folke Arströms design

- Konstprodukter i tenn, silver, nysilver och brons under 1930-talet.
- Bruksprodukter för industriell tillverkning, i plast och rostfritt stål, under 1940-, 50- och 60-talen.
- Funktion och skönhet hör ihop. Han har skrivit: "Man (...) penetrerar funktionen och 'begraver sig i problemet', samtidigt som man försöker sätta produkten i relation till den miljö, i vilken den används o s v. Man arbetar intensivt på den konstnärliga formen..."
- Ett stramt, ofta elegant formspråk med rötter i funktionalismen.

Tre delar i den omfattande Thebe-serien. Ovan karott, 875 kr, Bacchus, till höger oval bricka med trähandtag, 575 kr, La Brocante, ovan till höger trancherbestick, 275 kr, À la carte.

Egyptiskt inspirerade Thebe kom 1944. Silver blev en dyr bristvara under kriget, och ersattes alltmer av rostfritt. För att ge besticken ny dignitet blev designen avgörande. Thebe-modellen från Gense är en ivrigt samlad favorit. Bestick ovan från 40 kr/st, À la carte.

Den funktionella och färgstarka kryddskopan i karbamidplast, Perstorp, 1949, tillbringade fem månader på ritbordet.

Perstorpsmuggen, 1948, folkhemsvara för mjölk-törstiga bassar och barn.

Bricka och två fat i Thebeserien (se ovan), bricka, 375 kr, La Brocante, fat, 175 kr resp 200 kr, À la carte.

Blomvas i tenn, 1934, för 13 nejlikor, 2400 kr, Bacchus.

Thebe special, med svart skaft, är ovanliga och svåra att hitta, privat.

Folke Arström

FYNDSTÄLLEN & PRISER

Ännu går det att fynda Folke Arströms bestick på loppmarknader och i second-handbutiker. Det gäller bara att känna igen dem! Plagiaten och de billiga kopiorna är många, och ofta är rostfria bestick samlade i burkar och lådor huller om buller. Självklart kan man också gå till antikaffärer med kunskap i ämnet, men då får man givetvis vara beredd att betala gällande marknadspris, som kan variera från mellan 50 till 100 kr/st för enstaka bestick. De riktigt stora fyndmöjligheterna ligger annars inom plastområdet. Här har efterfrågan och kunskapen inte nått samma nivå – även om allt fler, efter boken *Bruksföremål i plast* (se nedan), värdesätter Folke Arströms plastformgivning. De tidiga föremålen i tenn och silver m m från 1930-talet är däremot etablerade auktionsobjekt, och säljs ofta till höga priser. Några exempel finns i reportaget.

Funkisshakern från 1936 i nysilver och bakelit är Folke Arströms kanske mest kända skapelse, vid sidan av Focusbesticken, 3 600 kr, Bacchus, som även har kuvertsmörknivar Focus de luxe, nedan, 125 kr/st.

SIGNATURER, MÄRKEN, PRODUCENTER

AB Gense i Eskilstuna och Skånska Ättikfabriken i Perstorp har tillverkat de flesta av Folke Arströms föremål. Mycket design- och produktinformation kan fås från originalförpackningar (bilden nedan) och försäljningsbroschyrer. Gense-besticken och Perstorp-plasten (till höger) har fabrikernas sedvanliga märkning, och Folke Arströms namn är inte en del av den. Däremot finns namnet ofta med på de tidigare objekten från 30-talet; bilden till höger visar undersidan av blomvasen på föregående sida, med den inpräglade texten MODELL ARSTRÖM.

LÄS MER!

SVENSK INDUSTRIDESIGN

Red Lasse Brunnström (Norstedts, 1997).

Berättelsen om hur svensk industridesign växer fram. Folke Arström går i täten, och är en av dem som organiserar trupperna.

BRUKSFÖREMÅL AV PLAST

Av Thomas Lindblad (Signum, 2004).

Välarbetat pionjärverk om den sorgligt bortglömda och underskattade bruksplastdesignen. Faktaspäckat och bildrikt. Många roliga utvikningar, t ex om Folke Arströms toaletsitsar i isolit för Perstorp 1948.